

Viegaard, den 03.01.2017.

Ang.: Havvindmøllerpark ved Låstrup

Dagsorden for klima og miljøudvalgets møde den 5/1-17 pkt. 1, omfatter behandling af overnævnte projekt, hvor forvaltningen indstiller til forsat planlægning på baggrund af mail fra Lemvigegnens Landboforening v. Kristian Sejersbøl.

Mailen med bilag fra Kristian Sejersbøl, Lemvigegnens Landboforening kan kun betragtes som et partsindlæg. Det må påpeges, at der er flere usande og ukorrekte oplysninger i brevet f.eks.

Kommentar til de enkelte punkter:

1. Skyggestop

Besvarelsen viser en total misforståelse af ride arealerne pga. Carsten Jensen og Kristian Sejersbøl kun fokuserer på lokalplanområdet og dressurbaner ved gårdene. Der trænes omkring 100 heste daglig på terrænbaner med forhindringer, som udgør ca. 18 km. Der rides et tempo op til 600 m/min = 36 km/timen.

En strækning på 2 km med flere parallelle rideruter vil blive påvirket af skyggevirkninger. Det fremsendte bilag 2, der skulle illustrere skyggeomfanget er total misvisende.

2. Støj

Der henvises igen kun til lokalplanområdet, men ikke til terrænbaner og produktionsarealer.

Vores produktion omfatter foder, opdræt og uddannelse af heste på de omtalte terrænbaner som beskrevet i pkt. 1.

Lavfrekvens støj er ikke omtalt, se venligst "Horses get Wind Turbine Syndrome (Portugal)", som omfatter deformationer af foster og føl.

Stress relaterede forhold ved avlshopper, der giver deforme føl og uregelmæssig brunstcyklus er set mange steder, hvor der er opstillet vindmøller.

3. Flagermus

Vi har talt med Århus Universitet d 2/1 ved Morten Elmeros. Morten Elmeros anbefaler, at der sættes en undersøgelse op for kortlægning af flagermus bestanden i området, idet der observeres en betydelig mængde flagermus ved vores baner og stalde.

Det anføres, at møllerne ikke kan trækkes længere mod vest grundet flagermus, men kan gerne placeres lige op ad Danmarks største koncentration af heste med opdræt, uddannelse og træning af sportsheste i alle discipliner (dressur, spring og military). Se venligst bilag II , fagorganisationernes svar- Dansk Varmblod, Foulum, Århus Universitet, Dansk Rideforening, Dansk Instruktorforening, Landbrug Fødevarer Seges chef for heste Jørgen Kold, tlf. 87405460, hvor de

klart alle afviser vindmøllers placering så tæt på stutteriets arbejdsområde til stor fare for heste, rytter og trafikanter.

4. Århus Universitet

Kristian Sejersbøl misinformerer direkte Viborg Kommune, Plan og miljøudvalget angående indholdet af mødet - se venligst vedlagte bilag III, fra lektor Janne W Christensen, Århus Universitet.

5. Dialog med John Byrialsen, Viegård

Kristian Sejersbøl anfører, at der er indledt en dialog med John Byrialsen, hvilket er direkte usandt, se venligst vedlagte bilag IV. Bilaget dokumenterer, at invitationen først er fremsendt dagen efter notatet er sendt til Viborg Kommune.

Supplerende kommentarer:

Det fremgår tydeligt, at projektet ønskes haste gennemført grundet økonomiske interesser og en forekommende ændring af tilskudsreglerne jfr. mail til Anne Dorte Nørregård, Viborg Kommune af 15.12.2016 kl. 14.45.

Der gøres opmærksom på, at der trænes heste og elever, samt vi har mange kunder uden for normal arbejdstid.

John Byrialsen har indbudt Viborg Kommunens planafdeling, klima og miljøudvalget flere gange såvel skriftligt som mundtligt til at besigtige forholdene med håb om en bedre indsigt og forståelse for situationen og bedre indsigt i fagorganisationernes konklusioner.

Hvordan forholder Viborg Kommune sig til den foreslåede alternative placering mod syd?

Vi forstod på klima og miljøudvalget, at dette skulle diskuteres med Carsten Jensen før man gik videre med projektet. Syd for den nuværende placering ejer Carsten Jensen betydelig større arealer end ved den ønskede placering.

Det virker uforståeligt, hvis klima og miljøudvalget kan træffe beslutning på så spinkelt et grundlag med ukorrekte oplysninger og risiko for lukning af en virksomhed med 30 ansatte og udsigt til en fordobling og afsmittende effekt på beskæftigelsen og handel i lokalområdet ved en investors investering i stadion projektet.

Arbejdstilsynet placerer helt klart et ansvar ved eventuelle ulykker på grund af skygger fra vindmøller, se bilag 3.

Viborg Kommune og klima og miljøudvalget er i deres ageren så opsat på grøn energi og kommunens miljø regnskab, at man totalt tilsidesætter alle faglige organisationers bemærkninger. Det er uforståeligt, at Karl Johan Legaard og Mads Panny kan tilsidesætte fagorganisationers afvisning af en sådan placering af en vindmøllepark i området pga. faremomentet og det sikkerhedsmæssige forhold for heste, ryttere og trafikanter ved løbske heste og deforme afkom.

Jeg håber, at Carl Johan Leegård og Mads Panny m.fl. vil planlægge et virksomhedsbesøg her på Viegården inden der bliver taget en afgørelse i projektet.

Konklusion:

- Klima og miljøudvalget besluttede ved møde den 1/12, at udsætte behandlingen af vindmølleprojektet ved Låstrup med henblik på, at ansøger skal undersøge, hvorledes projektet **i større omfang kan tage hensyn til Viegaard Stutteri**, samt **vindmøllers påvirkning af heste belyses yderlig**.
- Klima og miljøudvalget ønsker er ikke blevet besvaret i det fremsendte notat, men i stedet blevet misinformeret med ukorrekte og manipulerende oplysninger.
- Vi henstiller til stop for forsat videre behandling af vindmølle projektet på det foreliggende grundlag.

Venlig hilsen

John Byrialsen

BILAG II

DANSK VARMBLOD

Dansk Ridebeste Avlsforbund

Viborg Kommune

Att.: Karl Johan Legård

Vilhelmsborg, den 3. januar 2017

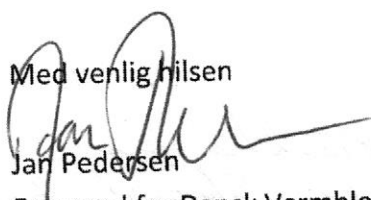
Vindmøllepark Låstrup

Gennem John Byrialsen og Viborg Folkeblad er jeg blevet gjort bekendt med kommunens planer om at opstille vindmøller i umiddelbar nærhed af Byrialsens stutteri og træningscenter.

Den bekymring, som John Byrialsen allerede har givet udtryk for over for kommunen, er helt berettiget. Erfaringer fra bl.a. Portugal og USA indikerer, at nærhed til vindmølleparker kan forårsage reproduktionsproblemer i form af brunstforstyrrelser, ufrugtbarhed og arvelige defekter. Det vides endnu ikke, om problemerne skyldes den stress-faktor, som vindmøllerne udgør, eller andre faktorer knyttet til parkerne.

Viegård Stutteri arbejder udelukkende med højt forædlede og ekstremt følsomme dyr. Som følge heraf vil placeringen af en vindmøllepark i umiddelbar nærhed af stutternet og dets træningsområder være meget uheldig og vanskeliggøre en professionel træning og stutternedrift.

Med venlig hilsen

Jan Pedersen

Formand for Dansk Varmblod

President of World Breeding Federation for Sport Horses

Protektor: Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Benedikte

Vilhelmsborg Allé 1 • DK-8320 Mårslet • Tlf. +45 87 47 54 00 • Fax +45 87 47 54 10
e-mail: varmblod@varmblod.dk • www.varmblod.dk

Bank: Nordea konto nr. 2241 9110052729 • SWIFT: NDEADKKK; IBAN-NR: DK7920009110052729 • Vat.no. DK 26682312

APPENDIX 6.6

Til rette vedkommende

04/09-2016

Med baggrund i mange års erfaring med heste og ridesport vil jeg anbefale at der ikke bygges store vindmøller tæt op ad hesteejendomme hvor der trænes heste og afholdes ridestævner. Heste er flugtdyr og der kan opstå farlige situationer i forbindelse med vindmøller tæt på ridebaner, folde, stalde m.m. Jeg tænker især på lyden som kan ændre kraftigt sig ved skiftende vindhastigheder, og den skyggeeffekt vingerne kan have i morgen og eftermiddag/aftentimer, heste er meget påvirkelige af skygger på underlaget de går på.

Stutteri Viegård ved Skals er et af Danmark og Europa største stutier, hvor der dagligt trænes et stort antal heste af ryttere fra store dele af verden, endvidere er der planer om et stort stadion til afholdelse af store internationale stævner.

Med baggrund i ovennævnte vil jeg ikke anbefale at bygge vindmøller tæt på Viegård Stutteri i Skals.

Venlig hilsen

Lars Pedersen
Elite/Talentchef Springning
lnp@rideforbund.dk
+4540187680

DANSK RIDE FORBUND
Idrættens Hus
Brøndby Stadion 20
2605 Brøndby

Telefon +45 4326 2828
Telefax +45 4326 2812

www.rideforbund.dk
info@rideforbund.dk

CVR: 10 88 29 15

Viborg Kommune Plan
Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Vedr.: Debatoplæg om planlægning for vindmøller ved Låstrup

Aarhus Universitet Foulum er af Viegård Stutteri, Vievej ved Låstrup, blevet gjort opmærksom på planlægning af vindmøller ved Låstrup. I debatfasen har myndigheder og organisationer mulighed for at påpege faktorer, som bør vurderes i projektet. Forskere ved Aarhus Universitet finder placeringen af møllerne tæt ved Viegaard Stutteri bekymrende.

Forskning

Viegaard Stutteri er landets største stutteri og har siden 1998 fungeret som forsøgsvært for en række større forskningsprojekter gennemført af forskere og studerende ved Aarhus Universitet, Foulum. Projekterne har bl.a. undersøgt adfærds- og stressbiologiske aspekter, herunder forekomst af mavesår, udvikling af stressfølsomhed samt en række projekter om hestes frygtreaktioner.

I 2013-2014 var stutteriet f.eks. forsøgsvært for en større undersøgelse vedr. udvikling af stressfølsomhed hos føl og hoppe-føl interaktioner på fold finansieret af Forskningsrådet for Teknologi og Produktion. Et nyt forskningsprojekt vedr. foderets betydning for hestens temperament og frygtreaktioner er planlagt med opstart i september 2016. Adfærds- og stressbiologiske forskningsprojekter er følsomme for forstyrrelser, og en placering af vindmøller tæt ved Viegård stutteri vil medføre at lignende projekter ikke kan gennemføres på stutteriet. Da stutterier af tilsvarende størrelse ikke findes på landsplan, vil placeringen af møllerne tæt på stutteriet således udgøre en trussel mod dansk forskning på hesteområdet.

Vores bekymring vedr. det planlagte vindmølleprojekt vedrører (1) forstyrrelser i anlægs-/byggefase samt (2) effekterne på de mange heste under vindmøllernes drift. Punkt 1 er forbigående, men kan som nævnt ovenfor føre til uoprettelig skade på forskningsindsatsen, hvor flerårige forsøg bliver påvirket. Vedr. punkt 2, så mangler der konkret viden om langtidseffekterne af vindmøller på husdyrs velfærd.

Adfærd og Stressbiologi

Janne Winther Christensen

Lektor

Dato: 6. september 2016

Direkte tlf.: 87158075

E-mail: jwc@anis.au.dk

Web: <http://au.dk/jwc@anis>

Afs. CVR-nr.: 31119103

Side 1/2

Adfærd og Stressbiologi
Aarhus Universitet
Blichers Allé 20
Postboks 50
8830 Tjele

Tlf.: +45 8715 6000
Fax: +45 8715 4249
E-mail: anis@au.dk
agrsci.au.dk/institutter/institut_fo
r_husdyrbiologi_og_sundhed/adf
aerd_og_stressbiologi/

Vi håber også fremover at kunne anvende Viegaard stutteri som en ressource for dansk forskning, som er verdensførende inden for hestes adfærd og stressbiologi.

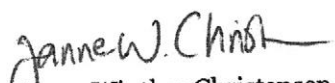
Side 2/2

Sikkerhed

Hestes akutte reaktioner på støj og skygger fra vindmøller kan udgøre en stor risikofaktor for sikkerheden for såvel heste som mennesker. Forskere ved Aarhus Universitet har siden 2003 gennemført en række forskningsprojekter vedr. hestes frygtreaktioner. Det er således veldokumenteret, at støj og pludselige bevægelser kan frembringe frygtreaktioner hos heste. Ridning rangerer som en af de farligste sportsgrene, og rideulykker er ofte alvorlige, idet rytteren typisk får skader på hoved og ryg. Samtidig forekommer årligt fatale rideulykker.

Det er dokumenteret, at en hovedårsag til rideulykker er hestes frygtreaktioner. Placering af vindmøller tæt på ridestier kan udgøre en væsentlig sikkerhedsrisiko pga. hestes følsomhed over for støj og pludselige bevægelser, som skyggerne fra en mølle kan kaste på jorden. Ud fra en sikkerhedsmæssig betragtning må den foreslåede placering af vindmøller derfor frarådes. Det er uhensigtsmæssigt at placere vindmøller så tæt på et stort stutteri med mange ungheste og stor udskiftning af heste, som har ringe mulighed for tilvænnning til vindmøllerne. Netop den manglende tilvænnning til møllerne kan også udgøre en væsentlig risiko for grupper af ungheste på folde i umiddelbar nærhed af vindmøllerne. Såfremt store grupper af ungheste går i panik, er der en risiko for, at de løber gennem hegnet til fare for både heste og trafiksikkerhed.

Venlig hilsen

Janne Winther Christensen
Lektor

Jens Malmkvist
Seniorforsker

APPENDIX 6.7

Viborg Kommune

Prinsens Alle 5

8800 Viborg

5/9-2016

Indsigelses- og bekymringsbrev vedr. vindmøller ved Viegård Stutteri, Skals

Jeg retter henvendelse vedr. planlægning af vindmøller ved Viegård Stutteri i min rolle som DRIF formand, examineret berider og ridecenter-ejer.

Det er en meget bekymrende plan, som jeg er blevet gjort opmærksom på!

Heste, ridning, ridecenter og vindmøller hører slet ikke sammen!

Det er vigtigt, at gøre klart, at det er uacceptabelt at placere vindmøller ved siden af et ridecenter.

Det vil stride mod dyrevelfærd, trivsel og i allerhøjeste grad sikkerhed, både for mennesker og heste.

Man kan umuligt drive et trænings-, uddannelses- og avlscenter så tæt på vindmøller.

Desuden er det evidens baseret, at heste er meget følsomme for skygger – mørke og lyse – og især skygger der bevæger sig. Det kaldes i daglig tale "at hesten ser-spøgelser". Dette kan ikke aflæres – da det er en del af hestens natur og psyke/instinkt.

Det vil give arbejdsbetingelser, som både er under al kritik, frustrerende og livsfarlige.

Lyden kan og vil virke så forstyrrende, at den vil påvirke hestenes adfærd, samt mindske hestenes opmærksomhed og koncentration, som er livsvigtig og en essentiel betingelse for hestens opvækst, udvikling, uddannelse, træning og ridning.

Derfor håber jeg virkelig, at man vil lytte til kompetente fagfolks viden og erfaring med øje for hestevelfærd, sikkerhed. Samt det væsentlige faktum, at Viegård er et ridecenter, hvor man opdrætter og uddanner heste, og i høj grad en arbejdsplads man bringer i fare med den forkerte placering af vindmøller.

Ønskes der yderligere oplysninger eller fag-viden, så er I meget velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Torben Frandsen

Ex. Berider

Tørring Ridecenter

+45 2331 1772

14/10/2016

Side 41

Viegaard Stutteri

Emne:

VS: Vindmølleprojekt ved Låstrup

Kære Anna Dorte Nørgaard

Jeg er blevet orienteret om et notat fra Lemvigegnes Landboforening hvoraf det fremgår, at der er truffet aftale med Århus Universitet Foulum om inddragelse af forskningsbaseret viden vedr. hestevelfærd og vindmølledrift i en VVM-redegørelse. Jeg vil gerne bekræfte, at jeg har haft et møde med Kristian Sejersbøl, Lemvigegnens Landboforening, hvor han foreslog at finansiere udarbejdelsen af en vidensyntese fra Århus Universitet om vindmøllers påvirkning på hestes velfærd og reproduktion. En sådan vidensyntese vil skulle baseres på eksisterende nationale og internationale undersøgelser. Jeg gjorde dog opmærksom på, at vi allerede på nuværende tidspunkt ved, at der savnes videnskabelige forsøg på området, hvorfor der bør udarbejdes velkontrollerede forsøg for at dokumentere, hvorvidt vindmøller påvirker heste og andre produktiondyrs velfærd og reproduktion. Det er således ikke muligt at inddrage eksisterende viden og nyere forskningsresultater i en VVM-redegørelse medmindre der først gennemføres konkrete videnskabelige forsøg.

De bekymringer, vi fremsatte i et tidligere høringssvar, er således forsat gældende. Desuden foreligger omfattende dokumentation for, at bl.a. skyggekast udgør en væsentlig sikkerhedsrisiko ved ridning.

Med venlig hilsen
Janne

Janne Winther Christensen
Lektor

Inst. for Husdyrvidenskab
Århus Universitet
Blichers Allé 20, Postboks 50
DK-8830 Tjele

Tel.: +45 87158075
Email: jwc@anis.au.dk

Tel: +45 871 56000
Web: [\[anis.au.dk\]](http://anis.au.dk)anis.au.dk

Viegaard Stutteri

Fra: Viegaard Stutteri
Sendt: 16. december 2016 13:44
Til: 'Risgården'
Emne: SV: vindmøller

Hej Jeanette

Tak for invitationen.

John er på forretnings rejse i Kina i denne uge og kommer hjem i næste uge. Jeg beder ham ringe jer op vedr. en møde dato.

Vi deltager meget gerne i et sådan møde, da det har stor betydning for om

Vi kan forsætte vores stutteri og ridecenter, både for os og vores kinesiske investorer og vores fremtidige planer vedr. bygning af træningscenter/stadion.

Venlig hilsen

Michael

Viegård stutteri aps

Fra: Risgården [<mailto:risgaard@post9.tele.dk>]
Sendt: 16. december 2016 13:09
Til: Viegaard Stutteri
Emne: vindmøller

Hej John,

Vi kunne være interesseret i at få et møde med dig vedr. vindmølleprojektet.

Kunne dette eventuelt være muligt en gang i næste uge?

Ser frem til at høre fra dig.

Med venlig hilsen

I/S Risgård

Jeannette Kuhr Larsen
Tlf. 86 69 61 22/40 36 70 15
www.risgaard.net

Viegaard Stutteri

Fra: Jacob Buch <jab@at.dk>
Sendt: 12. december 2016 12:24
Til: Viegaard Stutteri
Emne: Opfølgning på samtale om hestehold

Kære John

Tak for samtalen over telefonen i dag.

Jeg kan over for dig bekræfte, at den gældende arbejdsmiljølovgivning fastslår, at du som arbejdsgiver bærer ansvaret for at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Det betyder, at hvis dine ansatte på hesteryg udsættes for en risiko, fx grundet skyggekastning fra vindmøller, så er det dit ansvar at sikre, at der tages relevante forholdsregler.

Du kan finde den danske arbejdsmiljølovgivning her: <http://arbejdstilsynet.dk/da/regler>

Med venlig hilsen

Jacob Buch
Tilsynschef

+45 7220 9846

Arbejdstilsynet